

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی
خراسان رضوی:

مشهد میزبان جشنواره فیلم منطقه ای می شود

محمد حسین زاده، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی، در نشست با عنوان «میز خدمت» که دیروز ۷ شهریور ۱۴۰۲ ویژه اهالی فرهنگ، هنر، قرآن و رسانه در مجتمع امام رضا(ع) در مشهد برگزار شد، با اشاره به اینکه مشهد میزبان رویداد های ملی و بین المللی متعددی بوده است، گفت: مشهد ظرفیت زیادی برای میزبانی از این رویداد های ملی و بین المللی دارد و تلاش ما این است که با بسترسازی مناسب، این شهر را به مرکز برگزاری رویداد های ملی و بین المللی در حوزه فرهنگ و هنر تبدیل کنیم. وی با بیان اینکه مشهد میزبان جشنواره

گفت وگو با حسن احمدی فرد، روزنامه نگار و پژوهشگر درباره ظرفیت های موسیقی مقامی مشهد

مشهد، مرکز موسیقی قومیت های مختلف کشور است

الهام ظریفیان

گزارش روز

خراسان به دلیل وجود حضرت رضا^(ع) در طول تاریخ پذیرای اقوام مهاجر مختلف بوده است. می دانیم که این اقوام با خودشان فرهنگ ها، آداب و رسوم و هنرهایشان را می آورده و اشاعه می داده اند که موسیقی مقامی نیز یکی از آن ها بوده است. چنان که می توان این شهر را به دریایی از نواها و آواهای اقوام مختلف تشبیه کرد. اینکه متولیان و سیاست گذاران فرهنگی مشهد چقدر از این ظرفیت آگاهانه و سعی کرده اند این ظرفیت را رشد دهند، موضوعی است که ما درباره آن با حسن احمدی فرد گفت وگو کردیم. احمدی فرد روزنامه نگار پیشکسوت مشهدی است که سال هاست به مطالعه و پژوهش درباره موسیقی مقامی خراسان مشغول است. این فعال فرهنگی بزرگ شده در مشهد، دل باخته موسیقی مقامی زادگاهش یعنی تربت جام است و بخشی از فعالیت هایش را به گفت وگو و نشست و برخاست با هنرمندان این عرصه اختصاص داده است. این گفت وگو قسمت دوم از سلسله مطالب شهرآر را درباره وضعیت موسیقی مقامی در مشهد و استان است که قسمت اول آن در هفته گذشته در صفحه هنر منتشر شد.

شما مدتی است در زمینه موسیقی مقامی خراسان مطالعه و پژوهش و با هنرمندان مختلف این نوع موسیقی گفت وگو می کنید. می خواهم از تجربیات خودتان به ما بگوئید. به نظرتان مشهد چقدر از این ظرفیتی که برایش به وجود آمده توانسته است برای تبدیل شدن به پایگاه موسیقی اقوام در کشور استفاده کند؟ اصلا آیا تاکنون آگاهانه به این ظرفیت نگاه کرده است؟

این بحث از دو منظر قابل بررسی است. یکی از منظر رواداری است. یعنی فرهنگ هایی در مشهد پا گرفته اند و توانسته اند موسیقی خودشان را حفظ کنند. در نتیجه موسیقی نواحی در مشهد زنده و پویا است. غیر از آن، دو ناحیه مهم اما متفاوت فرهنگی که هر کدام موسیقی خودشان را دارند نیز در دو طرف مشهد شکل گرفته اند؛ یکی در غرب مشهد به مرکزیت قوچان و دیگری در شرق مشهد به مرکزیت تربت جام. حوزه شرق خراسان به دلیل نزدیکی به پایتخت هنری و فرهنگی خراسان تاریخی یعنی شهر هرات، رنگ و بوی فرهنگ اصیل خراسانی را همچنان در خودش حفظ کرده است. حوزه غرب خراسان هم پذیرای اقوام کرد و با درصد کمتری اقوام ترک بوده است. هر دو ی این نواحی، موسیقی مقامی

و ریشه دار خود را دارند. مشهد وسط این دو ناحیه است و به طور طبیعی بخشی از هنرمندان دو ناحیه همیشه در آن حضور داشته اند و این شهر را محل زندگی و پایگاه رشد خود قرار داده بوده اند. از این بابت دو نوع موسیقی مقامی را همیشه در مشهد داشته ایم؛ موسیقی غرب خراسان و موسیقی شرق خراسان. همین امروز استاد محمد یگانه، پسر بخشی بزرگ موسیقی کردها، حاج حسین یگانه، در مشهد زندگی می کند. کارگاه ساخت دوتار کردی دارد و شاگردانش از او موسیقی مقامی کردی را یاد می گیرند. از آن طرف استاد ذوالفقار عسگریان، دوتارنواز برجسته موسیقی شرق خراسان که به خداوندگار دوتار معروف بود را داشتیم که سال های سال در مشهد حضور داشت و هشت سالی است به رحمت خدا رفته است. امروز پسرش، محسن عسگریان که یک چهره کاملاً شاخص در موسیقی شرق خراسان است، در مشهد زندگی می کند.

گفتید مشهد در طول تاریخ شهر رواداری بوده و به همین واسطه موسیقی قومیت های مختلف در مشهد حضور داشته است. در این بخش هم امروز موسیقی زنده ای در مشهد داریم؟

همین الان شما به منطقه گلشهر بروید، می بینید افغانستانی هایی که چندین نسل است در مشهد حضور دارند، موسیقی خودشان را تولید و عرضه می کنند. این ها به واسطه رواداری است. در محلات ساختمان و قلعه خیابان، سیستان و بلوچستانی هایی را داریم که چندین نسل است ساکن مشهد شده اند و موسیقی خودشان را دارند. در هر کدام از این محله ها موسیقی محلی کاملاً زنده است. آن قدر که خود من یک وقتی پیشنهاد کردم اسم محله ساختمان را عوض کنند و بگذارند محله موسیقی مشهد. راسته ای به اسم خیابان شهید غلامی در این محله، چیزی حدود شش هفت کارگاه دوتار سازی دارد. از این منظر خیلی قابل توجه است که در شهری مانند مشهد با همه اما و گاهایی که

در طول تاریخ داشته، امروز در یک محله اش آن قدر آدم اهل موسیقی هست که می توان اسم آن محله را عوض کرد و گذاشت محله موسیقی. این خیلی ظرفیت مهمی است که متأسفانه دیده نشده است. به هر حال چه متولیان امر ببینند و چه نبینند، فرهنگ مسیر خودش را می رود. الان هم فرهنگ در مشهد دارد مسیر خودش را می رود و در آن مسیر موسیقی مقامی بخش خیلی مهمی است که کاملاً زنده است.

بیشتر مثال هایی که گفتید، در مناطق کمتر برخوردار مشهد رشد و نمو پیدا کرده اند. این موضوع مؤید دیگری بر این حرف شما نیست که گفتید «چه متولیان امر ببینند و چه نبینند، فرهنگ مسیر خودش را می رود»؟ متولیان باید از این ظرفیت حمایت کنند، ولی بر اساس این مثال ها اگر حمایتی هم نباشد، این موسیقی از بین نمی رود یا منقطع نمی شود. چون قاعدتاً این موسیقی در چنین محلات کم برخوردار ی حمایت دولت رشد نکرده است.

درباره حمایت های دولتی یا حضور دولت ها در عرصه فرهنگ، تا حدی نظرات متفاوت است. متأسفانه در کشور ما دولت خودش را متولی همه امور می داند، در حالی که در اساس نباید این طور باشد. دولت ها به آن معنا نباید متولی باشند، بلکه باید تصدیگری کنند. دوزنگه عمده در این باره وجود دارد. یک نگاه این است که دولت ها باید موفق شوند فرهنگ را هم سیاست گذاری کنند و در مسیری که خودشان می خواهند پیش ببرند. یک نگاه واقع بینانه تری هم هست که می گوید هیچ دولتی نباید برای فرهنگ تعیین تکلیف کند. فرهنگ یک حوزه وابسته به زیست مردم است. در نتیجه مردم هم در این معنی دستور پذیر نیستند. بنابراین فرهنگ مسیر خودش را می رود. اینکه من می گویم دولت ها به عنوان متصدیان امر فرهنگ به این ظرفیت توجه کنند، معنای دم دستی آن نیست. مثالی می زنم. در محله قلعه خیابان، در خیابان ۸۲ بازار بلوچ های ساکن مشهد را داریم که به نام تاجر آباد شناخته می شود. این بازار خود به خود

الان شما به منطقه گلشهر بروید، می بینید افغانستانی هایی که چندین نسل است در مشهد حضور دارند، موسیقی خودشان را تولید و عرضه می کنند. در محلات ساختمان و قلعه خیابان، سیستان و بلوچستانی هایی را داریم که چندین نسل است ساکن مشهد شده اند و موسیقی خودشان را دارند. در هر کدام از این محله ها موسیقی محلی کاملاً زنده است

شکل گرفته است. یعنی زیست بلوچ ها در آن منطقه فراوان بوده است و در بی آن بازار خودشان را ایجاد کرده اند. این بازار برای ما مشهدی ها بازاری جذاب و پر از رنگ و طعم و مناظر دیدنی است. پس کشف کردیم که ظرفیتی به نام تاجر آباد وجود دارد. حالا متولیگری دولت در این قسمت چه می تواند باشد؟ دولت می تواند رشد این ظرفیت را آسان کند و بگذارد اتفاقی که خود مردم دارند آن را شکل می دهند. ساده تربینند، اما متأسفانه دولت این کار را نکرده است.

به نظر شما حضور دولت در عرصه فرهنگ چطور باید باشد؟ من به جد مخالف این هستم که دولت هرگونه دخالتی در حوزه فرهنگ انجام دهد. چون این دخالت ها به این نیت اند که فرهنگ را در مسیری که مطلوب خودشان است، پیش ببرند و این به فرهنگ آسیب می زند. دولت اگر کمک کند که فرهنگ در یک فضای آسوده تری نفس بکشد، خدمت مناسب تری است.

فیلم منطقه ای خواهد بود، گفت: استان خراسان رضوی در کنار برگزاری رویداد های استانی، میزبان رویداد های ملی و بین المللی متعددی مانند رویداد رسانه ای خورشید و رویداد تئاتر منطقه ای بوده است و در آینده نیز میزبان جشنواره فیلم منطقه ای خواهد بود.

این مدیر فرهنگی استان افزود: یکی از اقدامات شاخصی که رضایت مندی بسیاری به همراه داشته، توجه ویژه به شهرستان ها و افزایش چشمگیر بودجه های اختصاص یافته به آن ها بوده است.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان

میز خدمت امسال را فرصتی برای شنیده شدن صدای هنرمندان دانست و گفت: این نشست با هدف دیدار مستمر با جامعه فرهنگی، هنری، قرآنی و رسانه ای استان برگزار شده است. در این جلسه، علاوه بر بنده، همه معاونان و مسئولان صندوق هنر نیز حضور دارند تا در خواست ها و مسائل هنرمندان به صورت مستقیم و فوری پیگیری شود.

حسین زاده افزود: حضور کامل و متمرکز مسئولان باعث شد تا هنرمندان بتوانند بدون اتلاف وقت و محدودیت زمانی مشکلات و درخواست هایشان را بیان کنند.

گرفته اند. متولی فرهنگ وظیفه ذاتی اش این است که اگر سنگی وسط جوی آبی افتاد که جریان دارد، آن را بردارد، نه اینکه خودش کانال ایجاد کند و بگوید از این مسیر آب باید برود. یک نمونه از این دخالت های نادرست دولتی در امر فرهنگ را مثال می زنم. موسیقی مقامی تربت جام یک وجود ارگانیک بوده است. یعنی اندام واره داشته است. به یک تعبیر، سر و دست و پا داشته، اما حالا چه شده است؟ از بعد انقلاب که جریان های هنری فرصت ظهور و بروز پیدا کردند، یک بخش از این موسیقی مورد توجه دولت قرار گرفت و آن همان بخشی است که ما از آن به عنوان موسیقی عرفانی یاد می کنیم. جشنواره های متعددی گذاشتند و سلیقه خاص خودشان را به هنرمند تحمیل کردند. هنرمند فهمید که اگر یک اثر عرفانی اجرا کند، بیشتر مورد پسند داوران خواهد بود و او را زودتر به جایزه نقدی جشنواره می رساند.

امروز تربت جام بخش عمده ظهور و بروز موسیقی مقامی عرفانی است؛ اما موسیقی مردم، موسیقی فولکل، موسیقی عروسی، موسیقی شادبانه که در دورهمی های شبانه استفاده می شد، کجاست؟ در مشهد هم در حوزه موسیقی مقامی به آثار شاخصی با محوریت امام رضا^(ع) برخورد می کنید که خیلی خوب است که یک هنرمند افغانستانی، بلوچ، تربت جامی یا قوچانی در مشهد کاری را به عشق امام رضا^(ع) تولید کرده است. اما این مدیران کمتر به سمت حوزه های دیگر رفته اند. چقدر اجازه داده اند آن موسیقی مقامی زیست خودش را داشته باشد، موسیقی عروسی اش را تولید کند، موسیقی عراش را، موسیقی فولکورش را و موسیقی ای را که بین مردم اجرامی شود؟ موسیقی افغانستان موسیقی پویایی است. گروه های مختلف موسیقی افغانستان آمده اند در صداوسیما، محافل رسمی و جاهای مختلف کارهایی را اجرا کرده اند. ولی چه کارهایی؟ صرفاً کارهایی که درباره امام رضا^(ع) است. ما حتی رقتیم دولت مند خائف را از تاجیکستان آوردیم، یعنی موسیقی ملل که همیشه در مشهد حضور داشته است، ولی از او خواستیم برایمان چه تولید کند؟ یک کار برای امام رضا^(ع). آن کار، خیلی هم کار خوب و شاخصی است. خود من یکی از آثاری که از دولت مند دوست دارم، همان کاری است که برای حضرت امام رضا^(ع) خوانده است، اما دولت مند در کنار آن می توانست کلی کار دیگر هم تولید کند.

آن کلی کار دیگر را ما از او نخواستیم. چرا؟ چون سیاست گذار حوزه فرهنگ فقط و فقط یک بخش خاص از موسیقی مقامی را می خواهد و به بقیه بخش ها علاقه ندارد و حتی بدش نمی آید که آن بخش ها خیلی زیستی هم نداشته باشند. این به نظر من آفت است و در مشهد هم اگر بناسد که به این شکل دخالتی اتفاق بیفتد، همان بهتر که مسئولان متوجه این ظرفیت نباشند و این ظرفیت بدون نگاه مسئولان مسیر معمول خودش را طی کند.

شما موسیقی های مقامی را که در مشهد رشد کردند، به دو بخش عمده غرب و شرق استان تقسیم کردید. غیر از این ها، یعنی غیر از مشهد و شهرهای اطراف آن، از سایر استان های کشور هم کلونی های موسیقایی در مشهد می بینیم که فرهنگی متفاوت با آنچه در مشهد مرسوم است، داشته باشند؟ مانند بلوچستانی ها، خوزستانی ها یا جاهای دیگر. دوتا از موارد مهم آن ها همین مواردی است که اشاره

کردید. خوزستانی ها از دوسه نسل پیش، یعنی از ابتدای جنگ در مشهد ساکن شده اند و موسیقی خودشان را دارند. یک مقدار محدودتر، ترکمن ها را هم در مشهد داریم. در کوچهای در ابتدای مهرآباد به نام میلان آباد که به میلان ترکمن ها معروف است، پنجاه صست خانوار ترکمن سکونت دارند. آن ها آنجا و رسوم و موسیقی خودشان را دارند. این موسیقی به دلیل کم بودن جمعیت ترکمن ها در مشهد، آن قدرها ظهور و بروز پیدا نکرده، ولی به هر حال یک کلونی موسیقایی را تشکیل داده است. این ها مهم ترین ها هستند از فرهنگ هایی متفاوت که طبیعتاً جزو زیست طبیعی شهر هستند، اما نکته مهمی که در این قسمت اتفاق افتاده، این است که مشهد به واسطه حضور امام رضا^(ع) همیشه پذیرای جمعیتی از زوار هم بوده است. در یکی دو موعه این حضور زوار شکلی ویژه پیدا می کند، یکی موعه عاشورا و تاسوعا و دیگری زمانی است که ما در مشهد به آن چهل و هشتم می گوئیم. در این مقطع به شکل کاملاً گرانیک، بومی و تاریخ دار، جمعیت های مختلف زوار را از فرهنگ های مختلف می بینیم. مثلاً آذربایجانی ها همیشه در این دو موعه در مشهد می آیند و دسته های عزاداری کاملاً مفصل و مطولی دارند و موسیقی خودشان را هم دارند. البته موسیقی سوگ. حتی حضور عرب ها را در مشهد قبل از اینکه شهرک عرب ها شکل بگیرد، داشته ایم و می دانیم که عزاداری عرب ها با موسیقی همراه است. یا تجفی ها که مراسمی دارند به نام مشعل گردانی که به شدت دیدنی است و تأکید می کنم همراه با موسیقی است. عرشم این است که ما از پنجره حضور حضرت امام رضا^(ع) و از پنجره آیین های عزاداری انواع و اقسام فرهنگ ها را در طول تاریخ در مشهد داشته ایم که موسیقی سوگ خودشان را هم داشته اند.

همه این اقوام به ویژه آذربایجانی ها در آیین های دینی هم در مشهد از موسیقی عزاداری استفاده می کردند.

بله. ما همیشه در مشهد آذربایجانی ها را داشته ایم که مثلاً آیین شمشیر خودشان را در عزاداری ها داشته اند. عرب ها را داشته ایم که با آیین های مختلف و موسیقی خودشان عزاداری می کردند. اما مشهد موسیقی سوگ خودش را داشته است، تربت جام، قوچان و شهرهای دیگر هم همین طور. این ها هیچ وقت عرصه را برای موسیقی مشهد و فرهنگ سوگواری مشهد تنگ نمی کرده اند. متأسفانه اتفاقی در این سال ها در حال وقوع است؛ اختلاط های فرهنگی بدون توجه به عواقبش. مثلاً عرب زبان های جنوب ایران آیین عزاداری خاصی با موسیقی ویژه ای دارند که به آن دمام نوازی می گویند. در قدیم موسیقی جنوب ایران در موعدهای خاص به مشهد می آمده، برنامه های خودش را اجرا می کرده و می رفته است؛ ولی الان من می بینم بعضی هیئت های مشهدی گروه های دمام نوازی عرب را دعوت می کنند.

البته که دمام نوازی چیز بدی نیست، اما اختلاط آن با موسیقی سوگ مشهد اشکال دارد. حتی هنرمندان دمام نواز شوهرک عرب ها در این ایام به شهرهای مختلف مثل فریمان و تربت حیدریه می روند و اجرا می کنند. این نشان می دهد که آن آدم در تربت حیدریه و فریمان یا در مشهد حواسش به این نیست که خودش موسیقی سوگ دارد.

اعلام روزهای تعطیلی سینماها در هفته آینده

روزهای تعطیلی سینماها در هفته آینده مشخص و اعلام شد که فیلم های جدید پس از پایان تعطیلی ها روی پرده می روند. محمدرضا صابری، دبیر انجمن سینماگران، در گفت وگویی با ایسنا بیان کرد: سینماهای سراسر کشور از ساعت ۱۸ یکشنبه ۱۱ شهریور تعطیل خواهند شد و دوشنبه ۱۲ شهریور هم زمان با رحلت پیامبر اکرم^(ص) فعالیت نخواهند داشت.

او افزود: سینماها روز سه شنبه ۱۳ شهریور از صبح تا ساعت ۱۸ دایر خواهند بود و روز چهارشنبه ۱۴ شهریور به مناسبت شهادت امام رضا^(ع) کاملاً تعطیل می شوند.

به گفته وی، از ۱۵ شهریور (پنجشنبه) اکران فیلم های جدید در سینماها آغاز خواهد شد. طبق اعلام شورای صنفی نمایش، اکران فیلم های «مفت بر» به کارگردانی عادل تبریزی، «شهرکریه ها ۲» به کارگردانی جواد هاشمی، «قیف» به کارگردانی محسن امیریوسفی و «کارزار» به کارگردانی شهرام اسدزاده از پنجشنبه ۱۵ شهریورماه در سینماهای سراسر کشور آغاز خواهد شد.

بررسی زندگی آقای بازیگر در «صداهای ابریشمی»

بسیست و چهارمین قسمت از یادگست «صداهای ابریشمی» این هفته درباره زندگی و فعالیت های زنده یاد عزت... انتظامی و گروه د و بلاژ فیلم سینمایی «کمال الملک» منتشر می شود. به گزارش صبا،

سوینا، بیست و چهارمین قسمت از یادگست «صداهای ابریشمی» به زنده یاد عزت... انتظامی اختصاص دارد.

«صداهای ابریشمی» پنجشنبه ۸ شهریورماه ساعت ۱۹ در سایت سوینا منتشر می شود.

علی باقرلی، هنرمند مشهدی، نویسنده و کارشناس این برنامه است. علاقه مندان می توانند به مراجعه به پایگاه اینترنتی سوینا به نشانی sevinagroup.com به برنامه های رادیو سوینا دسترسی داشته باشند.

آغاز اکران فیلم «رکسانا» در سینماهای کشور

اکران فیلم «رکسانا» به کارگردانی پرویز شهبازی ساخته سال ۱۴۰۱ آغاز شد. این فیلم به تازگی در جشنواره فیلم توکیو نمایش داده شد و پسنامیرطهماسب جایزه بهترین بازیگر این جشنواره را دریافت کرد. داستان درباره یک قمارباز جوان است که درگیر ماجرای عاشقانه غیرمنتظره با یک دختر هنرمند و با استعداد می شود. او مصمم است زندگی اش را تغییر دهد و تلاش می کند تا فردی بهتر و مفیدتر شود.

پسنامیرطهماسب، مانده طهماسبی و مهسا اکبرآبادی در این فیلم ایفای نقش کرده اند.

«مسیح، پسر مریم» رفع توقیف شد

مدیرکل نظارت بر نمایش سازمان سینمایی از رفع توقیف فیلم سینمایی «مسیح، پسر مریم» بعد از انجام برخی اصلاحات خبر داد. به گزارش شهرآر، «مسیح، پسر مریم» محصولی از سازمان هنری رسانه ای اوج است که سه سال قبل متقاضی

شرکت در جشنواره فیلم فجر بود، ولی به دلیل صادرشدن پروانه نمایش، هیئت انتخاب آن را رد کرد و تا همین چند روز قبل پروانه نمایش نداشت.

این فیلم درامی اجتماعی از دهه پنجاه خورشیدی است که قصه ای متفاوت را روایت می کند و فضای داستانی آن در همان مقطع بازبینی فیلم منجر به اظهاراتی شد که در نهایت گله سازندگان فیلم را نیز به همراه داشت.

آغاز اکران آنلاین «همیشه با تو» در شبکه خانگی

اکران آنلاین فیلم «همیشه با تو» در شبکه نمایش خانگی آغاز شد. به گزارش صبا، «همیشه با تو» به کارگردانی محمدحسین شکرگزار، از ۵ شهریور در بخش سینمای آنلاین سایت تیوال قابل تماشا شده است.

این فیلم یک ملودرام اجتماعی است که زندگی و چالش های یک زوج موسیقی دان را روایت می کند. مهدی مدرس، مرغان اخلاقی، مجید حاجی زاده، گیتی معینی، کریم قربانی، مجیدشهبازی، شهرزاد عبدالمجید و... در این فیلم ایفای نقش می کنند.